

USTAWA
z dnia 9 kwietnia 1999 r.

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1999 r. Nr 38, poz. 360.

o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Art. 1.

W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. Nr 155, poz. 1016) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Zbrodniami przeciwko ludzkości są w szczególności zbrodnie ludobójstwa w rozumieniu Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, przyjętej w dniu 9 grudnia 1948 r. (Dz.U. z 1952 r. Nr 2, poz. 9 i 10 i Nr 31, poz. 213 oraz z 1998 r. Nr 33, poz. 177), a także inne poważne prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, jeżeli były dokonywane przez funkcjonariuszy publicznych albo przez nich inspirowane lub tolerowane.”;

2) w art. 4:

a) dodaje się nowy ust. 1 w brzmieniu:

„1. Zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a), stanowiące według prawa międzynarodowego zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, nie ulegają przedawnieniu.”;

b) dotychczasowy ust. 1 oznacza się jako ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Bieg terminu przedawnienia zbrodni komunistycznych, w rozumieniu art. 2, nie będących zbrodniami wojennymi lub zbrodniami przeciwko ludzkości, rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 1990 r. Karalność tych zbrodni ustaje po 30 latach, gdy czyn stanowi zbrodnię zabójstwa, oraz po 20 latach, gdy czyn stanowi inną zbrodnię komunistyczną. Przepisu art. 4 § 1 Kodeksu karnego nie stosuje się.”;

3) w art. 8 w ust. 3 po wyrazach „Organizację Instytutu Pamięci” dodaje się wyrazy „, w zakresie nie uregulowanym ustawą”;

4) w art. 9 w ust. 2 wyraz „administracji” zastępuje się wyrazem „władzy”;

5) w art. 10:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prezesa Instytutu Pamięci powołuje i odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej większością 3/5 głosów za zgodą Senatu, na wniosek Kolegium Instytutu Pamięci, które zgłasza kandydata spoza swego grona.”,

b) w ust. 2 wyrazy „7 lat” zastępuje się wyrazami „5 lat”,

c) w ust. 3 wyrazy „W okresie 3 miesięcy” zastępuje się wyrazami „Nie wcześniej niż na 6 miesięcy i nie później niż na 3 miesiące”;

6) w art. 11 po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana również osoba, co do której w archiwach podlegających przekazaniu do Instytutu Pamięci lub w innych archiwach państwowych znajduje się informacja o tym, że istnieją wobec niej przesłanki przewidziane w ust. 2.

2b. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana również osoba, której działalność związana z dostępem do tajemnicy państwowej lub objęta tajemnicą państwową uniemożliwia szczegółowe przedstawienie informacji o przebiegu swojej służby, pracy lub współpracy.”;

7) w art. 12 skreśla się wyrazy „i strzec praworządności”;

8) w art. 13 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) nie wypełnia obowiązków nałożonych przez ustawę lub działa na szkodę Instytutu Pamięci.”;

9) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. 1. W Instytucie Pamięci tworzy się Kolegium Instytutu Pamięci. Członkiem Kolegium Instytutu Pamięci może być obywatel polski wyróżniający się wysokimi walorami moralnymi oraz wiedzą przydatną w pracach Instytutu Pamięci.

2. Kolegium Instytutu Pamięci wybierane jest na kadencję trwającą 7 lat. Kadencja rozpoczyna się z dniem zebrania się Kolegium na pierwsze posiedzenie.

3. W skład Kolegium Instytutu Pamięci wchodzi 11 członków wybieranych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej bezwzględną większością głosów, z tym że 2 kandydatów zgłasza Krajowa Rada Sądownictwa.

4. Członkostwo w Kolegium Instytutu Pamięci ustaje wskutek:

1) śmierci,

2) rezygnacji,

3) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo,

4) odwołania przez Sejm bezwzględną większością głosów, na wniosek Kolegium Instytutu Pamięci podjęty większością 2/3 głosów ustawowego składu Kolegium, z powodu długotrwałej choroby lub upadku sił powodujących trwałą niezdolność

do pełnienia obowiązków albo z powodu niewypełniania obowiązków nałożonych przez ustawę.

5. Kolegium Instytutu Pamięci wybiera ze swego składu przewodniczącego Kolegium oraz nie więcej niż 3 jego zastępców na kadencję trwającą 1 rok.
6. Po ustaniu członkostwa przed upływem kadencji Sejm dokonuje wyboru nowego członka na okres do zakończenia kadencji Kolegium Instytutu Pamięci.
7. Za wykonywanie zadań członkowie Kolegium Instytutu Pamięci otrzymują diety określone przez Prezesa Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, a także zwrot kosztów według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju.”;

10) w art. 32 dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

- „4. Za szkodę wyrządzoną obywatelowi przez pracownika Instytutu Pamięci w związku z działalnością Instytutu ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa na zasadach ogólnych.
5. Jeżeli do powództwa o naprawienie szkody wyrządzonej przez pracownika Instytutu Pamięci w związku z działalnością Instytutu załączono oświadczenie o braku służby, pracy lub współpracy z organami bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5, sąd zwalnia powoda od opłat sądowych.”;

11) w art. 34 w ust. 2 zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:

„W uzasadnionych przypadkach Prezes Instytutu Pamięci może zaniechać spełnienia żądania anonimizacji danych, jeżeli:”;

12) w art. 36:

- a) skreśla się pkt 1,
- b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) prowadzenia badań naukowych, o ile Prezes Instytutu Pamięci wyrazi na to zgodę.”;

13) w art. 45 w ust. 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Jeżeli Kodeks postępowania karnego mówi o oskarżycielu publicznym lub prokuratorze, należy rozumieć przez to prokuratora Instytutu Pamięci także w sprawach, które podlegają orzecznictwu sądów wojskowych.”;

14) w art. 50 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 oraz dodaje ust. 2 w brzmieniu:

„2. Minister właściwy do spraw sprawiedliwości może, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci, delegować sędziego do pełnienia czynności w Głównej Komisji oraz udzielania pomocy prawnej.”;

15) w art. 51:

- a) w ust. 1 wyraz „wojewódzkiej” zastępuje się wyrazem „okręgowej”,
- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członków Komisji Dyscyplinarnej oraz Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla prokuratorów Instytutu Pamięci wybiera w ustalonej przez siebie liczbie, na okres 4 lat, zgromadzenie prokuratorów Głównej Komisji spośród prokuratorów Instytutu Pamięci. Komisja Dyscyplinarna oraz Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna wybierają ze swego grona przewodniczących.”,

c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Rzecznika dyscyplinarnego dla prokuratorów Instytutu Pamięci wyznacza Prokurator Generalny spośród prokuratorów Instytutu Pamięci, na wniosek dyrektora Głównej Komisji.”;

16) w art. 54 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Kto składa nieprawdziwe oświadczenie, o którym mowa w art. 32 ust. 5, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 3.”;

17) w art. 66 wyraz „wyboru” zastępuje się wyrazami „pierwszego posiedzenia”.

Art. 2.

1. W sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a) ustawy wymienionej w art. 1, przepisy ustawy stosuje się również do śledztw wszczętych przed dniem jej wejścia w życie.
2. Czynności procesowe, dokonane przed dniem wejścia w życie ustawy wymienionej w art. 1, są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych.
3. Prokuratorzy Głównej Komisji oraz prokuratorzy oddziałowych komisji mogą przejmować do dalszego prowadzenia śledztwa w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a) ustawy wymienionej w art. 1, wszczęte przed dniem jej wejścia w życie.
4. Inne organy prowadzące postępowania w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a) ustawy wymienionej w art. 1, wszczęte przed dniem jej wejścia w życie, właściwe są do dalszego ich prowadzenia do chwili przejęcia tych postępowań przez prokuratorów Instytutu Pamięci.

Art. 3.

W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 oraz z 1998 r. Nr 37, poz. 204, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w pkt 2 wyrazy „i aresztach polskich” zastępuje się wyrazami „lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski”;
- 2) w art. 4 w ust. 1 w pkt 4 wyrazy „w więzieniach polskich” zastępuje się wyrazami „w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski”;
- 3) art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Art. 8. 1. Prezes Rady Ministrów, na wniosek Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) po zasięgnięciu opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ministra właściwego do spraw obrony narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych - formacje i organizacje, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 5 oraz art. 2 pkt 1,
- 2) po zasięgnięciu opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - miejsca odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa, a także więzienia i obozy NKWD lub będące pod nadzorem NKWD, w których były osadzone osoby narodowości polskiej lub obywatele polscy innych narodowości, oraz obozy, o których mowa w art. 3 pkt 2 i w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. b) i lit. c) oraz w pkt 3.

2. Na wniosek osoby zainteresowanej:

- 1) prezes sądu okręgowego, z zastrzeżeniem pkt 2 lit. a), potwierdza okoliczność, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4,
- 2) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdza okoliczność, o której mowa:
  - a) w art. 4 ust. 1 pkt 4, w przypadku osadzenia bez wyroku w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia na terytorium Polski,
  - b) w art. 4 ust. 2.”.

Art. 4.

W ustawie z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1014) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 83 w ust. 2 po wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,”;
- 2) w art. 161 w ust. 1 po użytych po raz pierwszy wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”, a po użytych po raz drugi wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”.

Art. 5.

W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 w ust. 1 w pkt 8 wyrazy „przebywania w więzieniach polskich” zastępuje się wyrazami „osadzenia w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski”;

2) w art. 117 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Okresy osadzenia, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 8, na mocy wyroku - potwierdza prezes sądu okręgowego, a w przypadku osadzenia bez wyroku - Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”.

Art. 6.

W sprawach, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 2 ustawy wymienionej w art. 3 oraz w art. 117 ust. 3 ustawy wymienionej w art. 5, wszczętych na podstawie dotychczasowych przepisów, a nie zakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, właściwy jest Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Art. 7.

Ilekoć w przepisach obowiązujących jest mowa o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytucie Pamięci Narodowej, rozumie się przez to Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Art. 8.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 3 pkt 3, art. 5 pkt 2 i art. 6, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.